

فقه اسلامی

6

ابواب تربیتی

احکام طهارات سه گانه

حیض

مسأله 1 - «حیض» عبارت است از خونی که غالباً در هر ماه، چند روزی از رحم زن پس از رسیدن به سن بلوغ و قبل از سن یائسه شدن خارج می شود. زنی را که در چنین حالتی باشد «حائض» می گویند.

توضیح 1: سن بلوغ دختر بنا بر اظهر، به دو چیز بستگی دارد:

الف- رسیدن به مرحله رشد عقلی به نحوی که خوب و بد خود را در زندگی تشخیص دهد.
ب- اینکه عرفاً به او عنوان کودک و طفل اطلاق نشود.

به همین جهت، در روایات اسلامی، ضمن اینکه به دو معیار فوق تصریح شده است؛ گاهی سن نه سالگی و گاهی سن سیزده سالگی بیان شده است. از مجموع روایت چنین استنباط می کنیم که معیار اساسی، رسیدن به مرحله بلوغ عقلی و خروج از عالم کودکی از دیدگاه عرف می باشد و قدر متیقن، تمام شدن سیزده سال است.

توضیح 2: زنان سیّده (که از نسل "قریش" هستند) پس از اتمام شصت سال و سایر زنان پس از اتمام پنجاه سال یائسه می شوند (یعنی دیگر خونی را که حکم حیض دارد، نمی بینند).

علامتهای حیض

مسأله 2 - خون حیض غالباً غلیظ، گرم و تیره رنگ یا سرخ رنگ است و خروج آن توأم با فشار و کمی سوزش می باشد.

احکام حائض

مسأله 3 - خونی را که دختر پیش از رسیدن به سن بلوغ شرعی و زن بعد از یائسه شدن می بیند حکم حیض ندارد و اگر مربوط به دمل و جراحتی نباشد. استحاضه است که احکام آن قبلاً گفته شد.

مسأله 4 - دختری که نمی داند به سن بلوغ رسیده یا نه، اگر خونی ببیند که نشانه های حیض را نداشته باشد، حیض نیست و اگر نشانه ها را داشته باشد و اطمینان حاصل کند که حیض است، دلیل بر این است که بالغ شده است؛ ولی زنی که شك دارد یائسه شده یا نه، اگر خونی ببیند و نداند حیض است یا نه، باید بنا بگذارد بر اینکه حیض است و هنوز یائسه نشده است.

مسأله 5 - مدت حیض کمتر از سه روز متوالی و بیشتر از ده روز نمی شود.

مسأله 6 - هرگاه سه روز پشت سر هم خون ببیند و پاک شود چنانچه دوباره خون ببیند و ایامی که خون دیده روی هم رفته از ده روز بیشتر نشود، تمام روزهایی را که خون دیده حائض است، ولی روزهایی که در وسط پاک بوده، حکم زنان پاک را دارد.

مسأله 7 - اگر کمتر از سه روز خون ببیند و پاک شود، بعداً سه روز یا بیشتر خون ببیند با نشانه‌هایی که گفته شد؛ فقط خون دوم حیض است.

مسأله 8 - زنی که شک دارد خون ریزی او بخاطر حیض است یا نه؛ اگر به پزشک متخصص مراجعه کند و او تشخیص دهد خون حیض یا خون زخم و مانند آن است، چنانچه به گفته وی اطمینان حاصل کند می‌تواند بر طبق نظر پزشک عمل نماید.

مسأله 9 - امور ذیل، بر زن حائض حرام است :

- عبادتهایی که با وضو یا غسل یا تیمم انجام می‌شود، مانند نماز و روزه و طواف خانه خدا، ولی انجام عباداتی که طهارت در آن شرط نیست مانند نماز میت اشکالی ندارد.

- کارهایی که بر جنب حرام است و در احکام مربوط به جنابت بیان گردید.

- معاشرت جنسی که هم برای مرد حرام است و هم برای زن.

- همچنین طلاق دادن زن در ایامی که در حالت حیض است باطل می‌باشد.

مسأله 10 - اگر زن در وسط نماز حائض شود، نماز او باطل است و نباید ادامه دهد، ولی اگر شك کند که حائض شده یا نه، نماز او صحیح است.

مسأله 11 - هنگامی که زن از حیض پاک شود باید برای انجام عبادات خود غسل کند و اگر دسترسی به آب ندارد و یا استعمال آب برای او ضرر دارد، تیمم نماید.

توضیح: مقصود از پاک شدن این است که علاوه بر اینکه جریان خون قطع می‌شود؛ در مجرا نیز خونی نباشد.

مسأله 12 - روش انجام دادن غسل حیض مثل غسل جنابت است با این تفاوت که به نیت غسل حیض انجام می‌گردد.

مسأله 13 - نمازهای روزانه که زن در حال حیض نخوانده قضا ندارد، ولی روزه واجب را باید بعد از پاک شدن از حیض قضا کند.

مسأله 14 - هرگاه در آخر وقت نماز پاک شود، باید غسل کند و نماز را بخواند.

اقسام زنان حائض

مسأله 15 - زنان حائض بر شش قسم هستند:

- صاحب عادت و قتیّه و عددیّه: یعنی زنی که دو ماه متوالی در یک وقت معین خون حیض ببیند و شماره روزهایی که خون دیده در هر دو ماه يك اندازه باشد، مثل این که دو ماه متوالی از اوّل ماه تا هفتم، خون ببیند.

- صاحب عادت و قتیّه: یعنی زنی که دو ماه متوالی در یک وقت معین خون حیض ببیند، ولی شماره روزهایی که خون دیده به يك اندازه نباشد، مثلاً در يك ماه، شش روز و در ماه دیگر، هشت روز خون ببیند.

- صاحب عادت عددیّه: و آن زنی است که شماره روزهای عادت او در دو ماه متوالی به يك اندازه (مثلاً هشت روز) باشد، ولی وقت دیدن آن مختلف است، مثلاً عادت او در یک ماه از روز اوّل ماه؛ و در ماه بعد، از روز دهم ماه شروع گردد.

- مضطربه: یعنی زنی که چندماه حائض شده ولی عادت معین پیدا نکرده و یا اگر قبلاً عادت معینی داشته، به هم خورده و عادت تازه ای جانشین آن نشده است.

- مبتدئه: یعنی دختری که برای اوّلین بار حائض می شود.

- ناسیه: و آن زنی است که عادت خود را فراموش کرده است.

عادت و قتیّه و عددیّه

مسأله 16 - زنانی که عادت و قتیّه و عددیّه دارند همین که در ایّام عادت خون ببینند حائض می شوند و تا پایان ایّام عادت، احکام حائض را دارند، خواه نشانه های خون حیض در آن بوده باشد، یا نه.

مسأله 17 - بانویی که «عادت و قتیّه و عددیّه» دارد، اگر یکی دو روز جلوتر از زمان عادت یا بعد از آن خون ببیند بطوری که بگویند عادت او جلوتر یا عقب تر افتاده، باید به احکام زن حائض عمل کند.

مسأله 18 - زنانی که «عادت و قتیّه و عددیّه» دارند، اگر چند روز قبل از عادت و چند روز بعد از عادت خون ببیند و در مجموع از ده روز بیشتر نشود همه حیض است و اگر ده روز بیشتر شود، فقط خونی را که در روزهای عادت دیده حیض است و قبل و بعد از آن استحاضه می باشد.

مسأله 19 - زنی که «عادت و قتیّه و عددیّه» دارد اگر در وقت عادت، خون نبیند و در غیر آن ایّام به تعداد روزهای حیضش خون ببیند؛ در صورت مشاهده علامتهای حیض؛ باید همان ایّام را حیض قرار دهد، چه پیش از وقت عادت باشد، یا بعد از آن.

عادت وقتیه

مسأله 20 - زنانی که فقط «عادت وقتیه» دارند یعنی در دو ماه به صورت متوالی در وقت معین خون حیض ببینند ، ولی تعداد روزهای آن يك اندازه نباشد، باید تمام آن ایام را حیض قرار دهند؛ مشروط به اینکه از سه روز کمتر و از ده روز بیشتر نباشد.

مسأله 21 - زنانی که از خون پاك نمی شوند، و در دو ماه متوالی در وقت معین خون آنان علامتهای حیض را دارد، ولی شماره روزهای خونی که نشانه حیض را دارد يك اندازه نیست، باید تمام ایامی را که خون ایشان نشانه حیض دارد حیض قرار دهند.

مسأله 22 - زنی که دو ماه به طور متوالی در وقت معین، سه روز یا بیشتر خون حیض ببیند و بعد پاك شود، دو مرتبه سه روز یا بیشتر خون ببیند و مجموع روزهایی که خون دیده از ده روز بیشتر نشود؛ باید تمام ایامی را که خون دیده حیض قرار دهد، ولی در فاصله میان آنها که خون ندیده است ؛ حکم طاهر را اجرا کند.

مسأله 23 - زنی که «عادت وقتیه» دارد اگر بیشتر از ده روز خون ببیند و نتواند تعداد روزهای حیض را به واسطه نشانه های آن تشخیص دهد، باید مطابق تعداد روزهای عادت زنان خانواده و خویشاوند خود حیض قرار دهد.

عادت عددیه

مسأله 24 - زنانی که «عادت عددیه» دارند یعنی شماره روزهای حیض آنها در دو ماه متوالی يك اندازه است، ولی وقت آن تغییر می کند، باید در همان چند روزی که خون می بینند به احکام حائض عمل کنند.

مضطربه

مسأله 25 - «مضطربه» اگر به مدت ده روز یا کمتر خون ببیند، تمام آن حیض محسوب می شود ولی اگر بیشتر از ده روز خون ببیند ؛ چنانچه خون در بعضی از ایام نشانه حیض داشته باشد و از سه روز کمتر و از ده روز بیشتر نباشد، حیض محسوب می شود.

مبتدئه

مسأله 26 - «مبتدئه» یعنی دختری که برای اولین بار خون حیض می بیند ، اگر ده روز یا کمتر خون ببیند، همه اش حیض محسوب می شود و اگر بیشتر از ده روز ببیند و خون در همه آن ایام يك جور باشد باید مطابق عادت خویشاوندان خود عمل نماید و بقیه آن ایام را استحاضه حساب کند.

ناسیه

مسأله 27 - «ناسیه» اگر ده روز یا کمتر خون ببیند ، همه آنها حیض است؛ ولی اگر بیشتر از ده روز ببیند، باید روزهایی که خون او علامت های حیض دارد ، حیض قرار دهد ؛ مشروط به اینکه کمتر از سه روز و بیشتر از ده روز نباشد.